

Etkinlikler - Özetler

Anadolu ve Bağdat Demiryolları: Dünya Savaşı Öncesi Yatırımlar ve Dış Politika Boris Barth

- a. Uluslararası Finans Bakımından: Finansal açıdan bakıldığında, Anadolu ve Bağdat demiryollarının inşası, başlangıçta, yatırımcı açısından yüksek risk arz eden, ama yüksek kâr potansiyeli bulunan girişimlerdi. Girişimler Deutsche Bank tarafından yönlendiriliyordu. Bununla beraber, girişimlerin başladığı 1888-1889 yıllarından 1911-1912 yıllarına kadar, Fransa, İsviçre, Avusturya ve diğer ülkelerden bankalar ve sanayi kuruluşları da finansman ve inşaat faaliyetlerine katılmışlardı. Günümüzde kamuoyunun gözünde ve hatta bazen tarihyazımında bu demiryollarının "Alman" girişimleri olduğu kabul edilse de, gerçekte bu projeler başlıca amaçları para kazanmak olan Avrupalı bankacılar tarafından yönetilmiştir.
- b. Demiryolları ve Avrupa Dış Politikası: Yüzyılın başlarında, Alman kamuoyu ve Dışişleri Bakanlığı, Bağdat demiryolu projesini, yurtdışında Almanya'nın nüfuzunu güçlendirecek, gayriresmi bir Alman İmparatorluğu'nun kurulmasını ve Hindistan'a giden en kısa yolun kontrol altında tutulmasını sağlayacak bir araç olarak görmeye başladılar. Almanya'nın bir donanma kurma programıyla bağlantılı olduğu düşünülen bu fikirler, hem "Alman" demiryollarına karşı şiddetli bir diplomatik muhalefet yaratmış, hem de o dönemde geniş çaplı politik tartışmalara yol açmıştır. Avrupalı bankerler, faaliyetlerinin istenmeyen bir yan etkisi olarak, politikaya bulaşmaya başlamışlardır. Bunun sonucunda, Bağdat demiryolunun yapımı 1903'ten 1908-1909'a kadar durdurulmuştur.
- c. Doğu ile Batı'nın Karşılaşması: Bankacılık, Sanayileşme ve Zihniyetler: Alman diplomatik tarihyazımında, Osmanlı İmparatorluğu hâlâ "kranker Mann am Bosphorus" ("Avrupa'nın hasta adamı") olarak nitelendiriliyor. Bununla birlikte, 19. yüzyıl, aynı zamanda, Türkiye'de dinamik ekonomik reformların yapıldığı bir dönemdi. Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemekte olduğu düşüncesi, ancak Avrupa'daki sanayi devriminin hızıyla karşılaştırıldığında geçerliydi. Türk demiryollarının yapımı, Türkiye'yi modernleştirmek ve Batı ile Doğu arasındaki mesafeyi kapatmak için hazırlanan programın bir parçasıydı. Avrupalı bankacılar bu modernizasyon programından kâr edebilirlerdi. Program, ekonomik veya mali değil, büyük ölçüde politik nedenlerden dolayı başarısız oldu.